

Николай Райнов

Бялата мома
Японска приказка

В едно село живели баща и син, дървари. Още от момче синът помагал на баща си в тежката работа. Това той правел от обич към майка си, която работела чуждо, за да помага в прехраната на семейството.

Бащата остарял, а Минокичи – тъй се казвал момъкът, станал на осемнадесет години, когато се случило онова, за което разказва приказката.

Гората, дето синът и бащата сечели дърва, била на около един час от селото. За да се стигне там, трябвало да се мине през голяма река. А тая река била буйна. Много пъти правили селяните мост, а тя все го отвлечала, щом придойде.

Една вечер, през зимата, двамата дървари, претоварени с дърва, се връщали от гората към селото. По пътя ги застигнала страшна снежна виелица. Едвам успели да се доберат до реката, но надеждата им да я преплуват и да отидат в селото се не сбъднала: не намерили лодкаря.

Потърсили лодката. И нея я нямало.

Бащата рекъл:

– Разбирам каква е работата. Лодкарят е отишъл в селото. Лодката е останала на другия бряг. Ние не можем в тоя студ да преплуваме реката, както сме натоварени. Що да правим, синко? Да останем ли в лодкаревата колиба тая нощ?

Синът бил уморен.

– Да останем – рекъл. – Къде ще вървим в тая буря? Ще запалим огън и ще се стоплим.

Влезли в колибата. Огънят бил отдавна угаснал. Дори може би тоя ден не бил и пален. Огнището било мокро. Колкото и да се опитвали дърварите да стъкнат огън, като търкат едно о друго ония дървета, що изглеждали най-сухи, те не сполучили: дървата били сурови. Не останало нищо друго, освен да затворят вратата, да се покрият със своите наметала и да си легнат. Както били уморени от цял ден работа, те не усещали вече студ. Не го усещали и поради това, че трябвало дълго, да търкат дървата с надежда да стъкнат огън. Старецът заспал веднага. Но синът, след като задрямал, отведнъж се събудил. И оттогава не го налегнал вече сън. Той лежал и слушал как върлува фъртуната отвън. Струвало му се, че удря по вратата с тежки железни пестници, за да я изкърти и да влезе при тях. Вятърът ревял, колибата се клатела. Момъкът си казал:

„Ей сега ще я вдигне бурята и ще я обърне. Ние с татко ще останем на студа.“

А студът се усилвал все повече и повече. На момъка се сторило по едно време, че заспива.

„Късно ще да е – рекъл си. – Много съм уморен. Дано заспя. Искан ми се, много ми се иска да заспя.“

Но ето че покривът на колибата се провалил. Вятърът отнесъл сламата и бамбуковите клони и снегът почнал да вали в колибата. Той паднал на едри парцали. За късо време подът на колибата се покрил с преспи. Снегът засипал и стареца, и сина му.

Минокичи гледал това, но нямал сили да стане. Чудно му било, че е буден, а не може да се изправи. Някой го притискал о пода и му не давал да се помръдне. Мразът ли е, или е някой зъл дух?

„Както си лежа, тъй и ще замръзна – си казал момъкът, безсилен да се изправи. – И татко ще замръзне. Мама ще остане сама на тоя свят.“

Отведнъж някой отворил вратата с голяма сила. Влязла една бяла мома. Тя била облечена в дълги дрехи, по-бели от сняг. И косата ѝ била бяла – дълга ц сребриста. И лицето ѝ било бледо като бял восък. А очите ѝ – големи и сини. Но не тъмносини, а много бледни: би рекъл човек, че са без цвят.

Без да се озърне наоколо, момата отишла при заспалия старец и се навела над него. Загледала го, па духнала в лицето му. Минокичи видял нейния дъх: той приличал на бляскава сребриста пара.

След това бялата мома отишла при момъка. Навела се и над него. Минокичи усетил ледния ѝ дъх. Приискало му се да извика, ала нямал сила да си отвори устата. А бялата мома се навеждала все по-ниско и по-ниско.

Момъкът я, гледал. Тя била много хубава. Само очите ѝ били страшни: едри, безцветни като стъкло. Лицето на момата, току-речи, допирало неговото. Меките ѝ бели коси падали върху бузите му.

Минокичи гледал момата и не можел да си откъсне погледа от нея. И тя го гледала. По едно време рекла:

– Старецът е много живял. Време му е да си отиде. Нека си отпочине. Но не зная що да правя с тебе. Наистина не зная...

Момъкът направил страшно усилие да проговори. Но не успял. Обаче той си казал на ума, сякаш говори на момата:

„Ти си жестока. Как можа да лишиш от живот стария ми баща? Кой ще гледа майка ми? Тя ще умре от глад и скръб.“

Тогава се чул отново леденият глас на момата:

– Недей ме нарича жестока! Ти нямаш право. Аз съм справедлива: давам всекому онова, което е заслужил. Ще има кой да се грижи за майка ти: ти ще останеш жив. Ти си хубавец, Минокичи. Аз няма да те докосна. Но помни едно: ако кажеш някога някому, че си ме видял тая

нощ и си чул моя глас, ще те пратя веднага при баща ти.

Като рекла това, бялата мома излязла от колибата и хлопнала вратата подире си.

Минокичи останал още за дълго вцепенен – не от студ, а – струвало му се – от страх. Той вече знаел, че има една бяла мома, която идва да прибира хората от тоя свят. Видиш ли я, ще умреш. Затова се боел.

Но Минокичи чувствувал, че не е мъртъв, а жив. И вцепенението, в което бил изпаднал, почнало да преминава. Ръцете и нозете му се отпуснали. Той скочил и се хвърлил към вратата – да види отвън ли е още бялата мома.

Не, нямало я. Никого нямало отвън. Фъртуната била поутихнала. И студът бил намалял.

Минокичи се върнал. Затворил отново вратата и я подпрям с няколко дебели дървета. Спрям се сред колибата и се замислил.

„Дали това, що видях – се запитал той, – беше наяве или насън? Дали вилицата не е отворила вратата, а на мене се е сторило, че влиза някаква си бяла мома? Дали не съм взел тия високи преспи за човешки образ? Не знам. Нищо не знам. Навярно съм се излъгал. Ето – баща ми си спи спокойно и аз чувам неговото дишане.“

– Татко!

Бащата не се обадил на вика.

– Татко! – извикал втори път Минокичи. Но и тоя път старецът се не обадил.

Синът почнал да буди баща си, но она се не помръдвал. Пипнал лицето му. То било студено като лед. А все пак в колибата се чувало някакво размерно дишане – като че ли диша заспал човек. Но тоя човек не бил старецът: дърварят лежел неподвижно, гърдите му не се повдигали. Той бил замръзнал.

Минокичи се хвърлил върху него и почнал да се опитва да го свесява. Ала в това време вратата отново се отворила и бялата мома влязла за втори път.

Тя се навела над момъка и му пришепнала:

– Което направих аз, никой не може вече да развали. Недей се мори напразно!

При тия думи момъкът паднал по гърба си, сякаш някой го е ударил по гърдите, та го е повалил.

Съмнало се. Бурята утихнала съвсем. Изгряло слънце. Дошъл лодкарят и намерил в колибата си два трупа: тоя на стария дървар и она на сина му. Минокичи той успял да свести, но стареца – не.

Момъкът се върнал в къщи. Цели няколко месеца след това той лежал болен от страшна треска. Все му се привиждала бялата мома. Но той не казал никому нищо за онова, що видял и чул през оная страшна нощ в колибата.

Най-сетне оздравял. Грабнал секирата и въжето и тръгнал за дърва. Било топло. Работата вървяла бърже. Минокичи насякъл дърва, натоварил се с тях и се запътил за селото.

На едно място се спрял да се отмори. И отведнъж му дошло нещо на ум.

Той си казал:

„Мама е слаба и болнава. Да имах поне малко пари, бих могъл да се ожена, та да има кой да шета из къщи. Но аз съм беден. Нямам ни стотинка спестена.“

И това си казал той всяка вечер, колчем се спре да си отпочине на връщане за село.

Минало лятото. Застудило се времето. Настъпила зима. Една вечер, като се връщал със своя товар, Минокичи се спрял да се отмори малко над реката.

Отведнъж му дошло на ум за бялата мома.

„Да знаеше тя в каква мъка ще изпадне мама след татковата смърт, едва ли щеше да го откъсне от живота.“

Тъй си казал Минокичи, па прибавил след малко:

„Жестока излезе тая бяла мома, ако е наистина дошла отнякъде в колибата, за да грабне покойния ми баща. Но все ми се струва, че аз съм я сънувал. Татко умря от замръзване. Никаква мома – ни бяла, ни черна – не е имало.“

Тъкмо що изминал десетина крачки, видял на пътя мома. Тя била стройна и хубава, синеока, с руси коси – толкова светли, че изглеждали повече сребристи, отколкото златисти. Дрехите ѝ били бели. Отначало момъкът помислил, че е призрак. Той се уплашил. Но момата се спряла и го загледала. Той дошъл на себе си и я поздравил. Тя му отвърнала на поздрава и се усмихнала.

– Любезни момко – рекла след това с глас, приятен като птича песен, – мога ли да дойда с тебе до селото? Аз съм сираче. Родителите ми умряха преди няколко дена от треска. Имам сродници в града. Те са бедни, но се надявам поне да ми намерят някъде място да слугувам.

Минокичи бил обаян от хубостта на момата и от сладкия ѝ глас.

– Как те казват? – попитал той.

– Юки ме наричат.

– Сгодена ли си, Юки?

– Не. Кой би се сгодил за сираче, което няма зестра? След малко пък момата запитала момъка:

– А твоето име как е?

– Мене ме казват Минокичи.

– Ти навярно ще се ожениш през тая зима. Време ти е.

– За женитба още не съм приказвал с майка си. Тя е вдовица от година насам, сама е в къщи и има нужда от отмяна, но трябва да си призная, че не съм богат. Дори нещо повече: нека кажа направо, че нямам дори и една стотинка спестена. Рано е да мисля за женитба.

До селото оставал още много път. Момъкът и момата се сприятелили. Като стигнали до къщи, Минокичи рекъл на момата:

– Ти си уморена, а ето че е тъмно в селото и по пътищата. Няма къде да вървиш посред нощ. Преспи у дома. Майка ми е добра и ще те приеме.

Момата се поколебала.

– Ние се не познаваме с тебе – рекла. – Пръв път те виждам днес. Как ще вляза в твоята къща?

Но Минокичи настоял. Излязла майката. И тя поканила момата. Най-сетне онази се съгласила.

Додето пригответи вечеря, па и през време на вечерята бабата приказвала с гостенката си, която ѝ се харесвала все повече и повече. Тя я обикнала и след вечеря, когато момъкът си легнал, ѝ казала:

– Юки, ще ти продумам нещо. Ако не си съгласна, недей ми се сърди. Недей отива в града, а остани при нас. Ти си млада и хубава. Пъргава си. И по сърце изглеждаш добра. Искаш ли да се задомиш? Моят син е беден, но е работливичък. Гладна няма да те остави. А на мене ще бъдеш голяма помощ. Съгласна ли си?

Юки се съгласила. Останала. Омъжила се за Минокичи. За цялото село това било голяма изненада. Такава хубавица – и да – вземе бедния дървар! Че тя не прилича на жена, а на самодива! Сякаш е богинята на хубостта, слязла от небето. И толкова кротка, нежна и добра!

На дърваря се наредили момченца и момиченца. Те всички били хубави като майка си – с бяла кожа, синеоки, със сребриста коса. Весели, добри и умни. Да ти е драго да ги гледаш!

Юки била работлива. Тя умеела да плете и везе. Свърши ли си къщната работа, сядала с конците и иглите в ръка. Ръкоделието ѝ било толкова майсторско, че почнала да получава поръчки от града. Семейството живеело добре. Дори от добре по-добре.

Майката на Минокичи умряла.

Останал дърварят с жена си и децата си. Тъй живели те десетина години. Селяните продължили да смятат Юки за самодива или богиня. Техните жени – от много работа навярно – застарявали рано-рано. А Юки, макар че имала десет деца и работела от ранна сутрин до късна вечер, била все тъй млада и хубава, каквато я довел дърварят от гората през ония зимна вечер, преди повече от десет години. Само едно се забелязвало: очите ѝ ставали все по-едри и по-едри и косата ѝ – все по-бяла и по-бяла. Но от тая промяна Юки ставала още по-хубава.

И друго нещо забележил Минокичи: невястата му не си лягала да спи, след като преспи чедата си, а оставала да работи едва ли не през цялата нощ.

Тъй седяла тя през една зимна нощ с иглите в ръце да работи. Децата и баща им били отдавна заспали. Минокичи се събудил и станал. Събудила го фъртуната, която веела отвън.

Той си припомнил нещо страшно, станало отдавна. Седнал при жена си и я загледал как работи под светлината на фенера от шарена хартия. Пръстите ѝ се преплитали бързо-бързо. Очите ѝ дори не следели що правят пръстите. Погледът на жената бил обърнат навън. Тя гледала през малкото прозорче към падащия сняг.

Най-сетне Минокичи казал:

– Като те гледам, невясто, че седиш тъй осветена от бялата светлина, спомням си нещо, станало отдавна. Дори не мога ти каза дали то наистина е станало, или съм го сънувал. Но – и сън да беше – то е толкова чудно, че заслужава да се разкаже за него.

Юки запитала, без да погледне мъжа си:

– Какво е то?

Гласът ѝ бил студен, сякаш предпазва или заплашва. За пръв път чувал дърварят жена си да говори с такъв глас. Тоя глас отведнъж му напомнил гласа на бялата мома.

– Ще ти кажа. Отдавна стана това. Тогава бях на осемнадесет години. Година, преди да се ожения за тебе. Както лежах в колибата на лодкаря, видях една мома, която приличаше много на тебе. Досега ми не минаваше през ума, че си приличате. Бях я забравил.

Тя беше бяла, хубава, стройна, синеока и среброкоса – също като тебе, каквато си сега.

– Добре – казала все тъй студено жената, без да си снее погледа от прозорчето. – Разкажи ми къде си я видял.

Минокичи разказал на жена си онова, което преживял през

страшната зимна нощ.

Най-после завършил:

– Не знам насън ли беше това или наяве. И досега не знам. Но такава хубава мома не съм виждал преди това, за да мога да я сънувам. Па и след това освен тебе друга подобна на нея не съм срещал. Тя ще да е била богиня – богинята на ледната смърт. Толкова бяла беше! И тъй леденпрозрачни бяха очите ѝ, когато се наведе над мене! Тя беше много хубава, но аз се боех от нея. Боех се – и при все това – я обичах. Коя беше тя?

Тогава Юки хвърлила вземото, скочила и като застанала пред дърваря, викнала му с леден, смразяващ глас:

– Питаш ли още? Аз бях, аз! Аз бях онази бяла мома. Понеже ти ме нарече жестока, реших да ти докажа, че съм готова да понеса и мъки, и труд, и грижи, за да ти гледам къщата и да отменя майка ти. Но ти не излезе достоен за мене. Нали те предупредих, че ще ти отнема живота, ако кажеш някому що си видял и чул тогава? Ти заслужаваш да сторя това ей сега. Но аз обичам и жаля децата, които спят. Не искам да ги оставя без баща. Ти ще останеш да се грижиш за тях. Само помни, че ако някое от тях се оплаче от тебе, веднага ще те накажа.

Гласът на Юки затихнал. Самата тя станала прозрачна – като бяла сянка – и изчезнала през прозорчето, както изчезва дим, който се разпилява във въздуха.

Богинята си отишла там, отдето била дошла.

КРАЙ

© Николай Райнов

Сканиране, разпознаване и редакция: unicode, 2008

Публикация:

Николай Райнов. Приказки от цял свят

Второ издание

Съставителство и редакция: Богомил Райнов

Литературна група V. Тематичен номер 2587

Редактор на издателството ЛИЛИЯ ИЛИЕВА

Художник ЛЮБЕН ЗИДАРОВ

Художник-редактор ВАСИЛ ЙОНЧЕВ

Макет и технически редактор ТОМА СТАНКУЛОВ

Коректор НАТАЛИЯ КАЦАРОВА

Дадена за набор 18. III. 1972 г. Подписана за печат 30. IX. 1972 г. Излязла от печат 20.

XII. 1974 г. Формат 58×84/18 Печатни коли 44,50. Издателски коли 36,93. Тираж

50,125. Цена 3,60 лв.

Издателство „Народна култура“ – София, 1974

ДПК „Димитър Благоев“ – София

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/4876>]